

Bölöni Domokos

Szélrózsa kankalin (V.)

Mondatok az életemről

13. BÖLÖNI 60

Már Bölöni is...

Csak nem?! — villant föl bennem a kétkedő felismerés, miközben az Angyal csemetet a piacon című szomorkásan szép, önvallomásos novellát ízlelgettem újra: a szerző Bölöni Domokost is utolérte jósorsa, belépett a hatvanasok sorába. Már el is telt egy hét a hatodik X-ét meghozó születésnapja óta, a köszöntést persze elszalasztottam, itt most pótolhatom olvasói, tisztelői nevében is. Isten éltesse sokáig, dolgozzon, meséljen, írjon legalább olyan termékenyen, mint eddig, várjuk az újabb könyveit. A legfrissebbet jól időzítette, bizonyára nem véletlenül. A *Jézus megbíbálja Pricskili Dungónak a fülét* Impress-kötet a napokban látott napvilágot.

Figyelemfelkeltő a cím, ahogy mondani szokás, telitalálat. Akárcsak az előző, A nevető gödör, amelyet szintén lapkiadónk jelentetett meg két esztendeje, ugyancsak fekete borítón egyszerű fehér betűkkel. Vagy mint a korábbi kötetei. Érdemes sorolni: *Hullámok boldogsága* (1980), *A szárnyas ember* (1986), *Harangoznak Rossz Pistának* (1992), *Egek, harmatozogatok!* (1995), *Bot s fapénz* (1999). Ha nem tudnánk semmit az író, újságíró Bölöniről, akkor is megállnánk egy pillanatra láttukon, mert nem szokványosak, s azt is megsejtenénk, hogy a falu köszön vissza oldalaiokról. De nem sejtésekre alapozunk, tudjuk széles olvasóközönségével együtt, hogy a mostani jubileumát szerényen elhallgató tollforgató egyike azon kevés szerzőinknek, akik a vidéki élet, a falusi emberek kiváló ismerői és megszállottan, következetesen erről írnak újra meg újra. Falun született, ott gyerekeskedett, tanítóként, majd tanárként oda került vissza, ott élt, dolgozott, telítődött élménnyel, témával hosszú éveken át. És semmit se felejtett. Rövidprózái, tárcanovellái csalhatalanul tanúsítják. Főként a letűnt kor, a diktatúra idejére érvényes ez, akkor élte át a helyszínen mindazt, ami a kisembereket érte, nyomorította, a rendszerváltás után már a város valósága táplálta írásait, alapállásán nyilván akkor, azóta se változtatott: a gyengékkal, a kicsikkel, kisemmizettekkel, a vesztesekkel rokonszenvezik. Ez természetesen a dolgok túlzott leegyszerűsítése részünkről, Bölöni írásművészete, novelláinak világa sokkal összetettebb, sokrétűbb, színesebb ennél, hősei, illetve antihősei — bár könnyen felismerhető típusokat testesítenek meg — bonyolult, érdekes figurák, s a szerző

is árnyaltan viszonyul hozzájuk. Nyilvánvaló elnéző szimpatiája, de sosem megy el szó nélkül a gyarlóságok mellett. A basáskodókkal, csaló, erőszakoskodó kiskirályokkal, a gátlástalan karrieristákkal, tegnapi és mai köpönyegforgatókkal, az önző, műveletlen újgazdagokkal persze könyörtelenebb, ha nagyszerű emberismerőként őket tűzi tolla hegyére, humora maróbb lesz, iróniája végzetesebb. Ja, igen, humor... Napjainkban hiánycikk. Irodalmi berkekben különösen. Bölöni indulása óta kitartott mellette. Ezt is a javára kell írunk, hozzátéve, hogy ő is keseredik, ritkán vált ki harsány nevetést, egyre gyakoribb, hogy miközben megmosolyogtat, el is szomorít, derűt kever nosztalgiával, vidámságba olt tragédiát és fordítva. Ezáltal emberibbé vált novellisztikája.

Mindez mostani gyűjteményére is érvényes, egyes történeteit ismerhetik is a Múzsza olvasói. Hangulatuk, atmoszférájuk, a jellegzetes szófordulatok, nyelvi lelemények így együtt még erőteljesebb, maradandóbb nyomot hagynak bennünk. Különös egy társaságba kerülünk általuk, tarkaságában is vonzó a Bölöni-féle flóra és fauna, Supincsák tanár úr és Lipicsné Gordon Eulália tanárnő, Fószeri úr és Csuturiga elvtárs, Miatyánk Matyi bá és Mummaj Öcsike, Zdránca Mózsi és Likfóti Döme, Kalibán Béla és Milliárdos Makutyi, Pricskili Dungó és Csürke Mári, Bugja Bódi és Salak Piskóta Józsi. De itt megállok, kedves olvasó, a kötetben ennél különbeket is talál. Fiktívnek és valósnak egyaránt vélt személyeket, eseteket, helyzeteket. Jó időtöltést tehát Kiscsokoládon, a Három Tetűben, netán a Shurm' O Panzióban. Garantált hétpróbás helyek. B. D. kezeskedik értük.

*N. M. K. (Nagy Miklós Kund)
Népújság, Múzsza, 2006. augusztus 19.*

14. BÖLÖNI 65

Kábelkocsmá

Jó hely ez a kábelkocsmá. Nekem jó hely. Hat oroszlán fogad a bejáratnál. Hat fehér oroszlán. Gipszből valók, csöndesek, bugyuták, ártatlanok.

Ma, amikor végigsétáltam a hat fehér oroszlán előtt, valami könnyed huzat jött szembe velem a kábelkocsmából. Valami könnyed huzat és egy imbolygó alak.

Azt mondja nekem ez az imbolygó alak, uram, ide ma nem érdemes bemenni. Kérdem, hát miért nem érdemes ide ma bemenni. Megmondom, mondja az imbolygó alak. Azért nem érdemes ide ma bemenni, mert nincs az asztalánál Bölöni Domi. Nincs az asztalánál, pedig néhányan nagyon várják. Reggel óta. Még maga Enikő is várja. Tudja, ez a bűbajos Enikő miért várja a mi Dominkat? Hát ugye, ő adja az italokat és ő adja a kávékat. Egyik kezében most éppen egy üveg bor van, a másik kezében pedig a toilett kulcsa. Mert ugye, a toilettre kulcs nélkül bemenni nem lehet. Ilyen hely ez a kábelkocsmá. Maga miért jár olyan helyre, ahol szükség esetén el kell kérni a toilett kulcsát? Fogadni mernék, hogy csak a mi

Domink miatt jár ide, nem egyébért. Mert én is csak a mi Domink miatt járok ide, nem egyébért. Mit gondol, ebben az órában még érdemes, hogy várjunk a mi Dominkra? Mert ha érdemes, akkor hajlandó lennék visszamenni. És várnók ketten egy asztalnál Bölöni Domit.

Próbáljuk meg, mondtam. És vártuk ketten Bölöni Domit.

Kérdeznék én magától valamit, mondta asztalra könyökölve az imbolygó alak. Ha megengedi...

Bármit kérdezhet, feleltem, énnekem semmi titkolnivalóm nincsen.

Ismer maga valakit, akinek a neve Sümi Laji? Ne törje magát! Fogadni mernek, hogy nem ismer. Mert ilyen nevű ember a világon nincs. Sem pedig olyan nevű emberi lény, hogy Pricskili Dungó. Vagy Kukubika Szerencsika. Vagy Milliárdos Makutyi. Ezeket a furcsa neveket az én fejem szerint mind a mi Domink találja ki. És tudja, hogy mi az érdekes ezekben a kitalált nevekben? Az az érdekes, hogy ezeket a furcsa neveket megjegyzi a magamfajta ember, el tudná sorolni még részeg állapotában is. Azt mondom, Micsobur, egy kicsit somolygok magamban és várom, hogy jöjjön Bölöni Domi. Amikor nagyon magam alatt vagyok, sokszor elgondolom, mitől tudnék én egy kicsit somolyogni? Attól, hogy valahol a világban mennyi a nemzeti jövedelem? Vagy attól, hogy valahol a világban hány gazdag ember él és hány szegény ember? Hogy kit lőttek le és kit fogtak el? Vagy attól, hogy melyik faluban volt tökmag fesztivál, s ott mennyi sört öntöttek magukba a népek? Az efféle események engem nem hatnak meg. Hát nem izgalmasabb, ha Pricskili Dungóról olvas valamit az ember? Olyan történetet, amely Pricskili Dungóval esett meg? Persze, úgy, ahogyan azt a mi Domink írja le. És nem más. Mert ha más írná le, mi esett meg Pricskili Dungóval, Sümi Lajival, akkor engem az sem hatna meg. Mert az másféle történet lenne. És másféle szavakkal lenne elbeszélve. Olyan szürke, idéetlen szavakkal, komolykodva. Ezért várjuk mi itt Bölöni Domit. A hét minden egyes napján. A kábelkocsmában, ahol a toilett kulcsát szükség esetén kérni kell. Ilyen hely ez a kábelkocsmában. De mi itt várjuk Domit, mert ez az ő magánjellegű szerkesztősége. Várjuk, hogy ha nem egyéb, legalább lássuk. Az sem baj, ha nem szól semmit. Csak legyen itt.

Most hány óra lehet, kérdezte az imbolygó alak. Mondtam, hány óra. Az sok. Nagyon sok, mondta és fölállt az asztal mellől.

Magamra maradtam.

Jó hely ez a kábelkocsmában. Nekem jó hely. Amikor ide betérek, hat oroszlán fogad a bejáratnál. Hat fehér oroszlán. Gipszből valók, csöndesek, bugyuták, ártatlanok. Most épp valami könnyed huzat megy ki közéjük a kábelkocsmából. Valami könnyed huzat, s egy imbolygó alak.

Elekes Ferenc
